

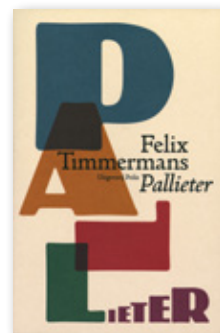
PALLIETER

NICO VAN CAMPENHOUT

Felix Timmermans, Pallieter (bezorgd door Wendy Lemmens, met een nawoord van Kevin Absillis)

Antwerpen, Uitgeverij Polis, 2016
(45ste druk), 304 pp., ill., ISBN
9789463101622

“De lezers die ongehinderd door enige voorkennis hun lectuur van ‘Pallieter’ kunnen beginnen: des te beter”. (p. 280) Zo luidt de op één na laatste zin van het nawoord dat Kevin Absillis (°1981) schreef bij de jongste heruitgave van de debuutroman *Pallieter* van Felix Timmermans (1886-1947), die werd uitgebracht naar aanleiding van de honderdste verjaardag van de eerste druk. De vraag stellen of er vandaag, in het bijzonder in Vlaanderen, dergelijke lezers zijn, is helaas zoveel als ze beantwoorden. Want deze in een verhalende vorm gegoten bundeling van scènes uit het leven van een ongebonden en ongebreidelde levensgenieter zonder duidelijke inkomsten of bezigheden en met lak aan conventies en zin voor avontuur, verdient opnieuw een ruim lezerspubliek en literair(historisch) e herwaardering. *Pallieter* werd in de loop der jaren immers eenzijdig en onterecht gereduceerd tot “het literaire equivalent van een bezoek aan Bokrijk” (p. 223), “een post kaart uit het verloren paradijs” (p. 233) of “een Vlaanderen ‘dat alleen maar brassen en lampetten kan’”, zoals August Vermeylen (1872-1945) het ooit formuleerde. (p. 271) Deze ééndimensionale en betreurenswaardige evolutie werd overigens mede in de hand gewerkt door het folkloristische

en heimatgetrouwe imago van vaderlijke allemansvriend dat de auteur zich liet aanmeten én door zijn zelfcensuur, voornamelijk onder druk van de katholieke kerk, bij de redactie van nieuwe edities, met name wat betreft een aantal uitlatingen over lichamelijke en het (geïnstitutionaliseerde) katholicisme. De roman, die door de Duitse dichter Rainer Maria Rilke (1875-1926) werd omschreven als “een meesterwerk van vandaag en een dat zal blijven” (p. 266), groeide op die manier weliswaar uit tot een decennialang commercieel succes, inclusief ‘merchandising’ en de tijdens de jaren 1970 en 1980 bijna obligate verfilming. Een en ander leidde er echter tegelijk toe dat de onbetwistbare literaire kwaliteiten van *Pallieter* minder en minder werden erkend door nieuwe generaties trendsettende critici, academici en ‘culturo’s’. Al hadden die eigenlijk beter moeten weten en hadden zij – los van politieke en/of ideologische beschouwingen – hun oordeelsvorming op exclusief literaire gronden dienen te baseren. Het spijtige en onverdiende dieptepunt van dat alles was dat “*Timmermans, in tegenstelling tot zijn tijdgenoten Stijn Streuvels, Gerard Walschap, Willem Elsschot en Richard Minne, niet werd opgenomen in de [51 eenheden tellende] canon die de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde (KANTL) in 2015 aan het publiek voorstelde*”. (p. 222)

Kevin Absilis, die samen met zijn Antwerpse collega-literatuurwetenschapper Wendy Lemmens (°1989) de 45ste Nederlandstalige editie van *Pallieter* bezorgde, zet zich met deze voortreffelijk gepresenteerde, geannoteerde, gesitueerde en op het origineel gebaseerde uitgave uitdrukkelijk af tegen deze desappreciatie. Zijn uitstekend geschreven nawoord leest bijgevolg als een bevlogen en zowel van grote kennis van zaken als van empathie getuigende apologie ten behoeve van

deze “weergaloze bestseller in Vlaanderen en Nederland”, die “in de rest van de wereld het meest succesvolle literair exportproduct” was “dat ons taalgebied de laatste honderd jaar heeft voortgebracht”. (p. 279) Al tilt hij *Pallieter* in zijn enthousiasme en ‘missioneringsdrift’ daarbij mijns inziens soms enigszins over het paard door het boek al te nadrukkelijk een plaats te willen geven binnen het omstreeks de Eerste Wereldoorlog opgang makende artistieke modernisme. De iconische roman van Timmermans is ondertussen wel zonder enige twijfel een Vlaams cultuurhistorisch monument, dat terzelfdertijd ook in de 21ste eeuw garant staat voor puur leesgenot. Zoals de in het Duits schrijvende Zwitser Herman Hesse (1877-1962) het stelde in een recensie die werd gepubliceerd een kwarteeuw vóór hij in 1946 de Nobelprijs voor Literatuur won: “Een prachtig boek vol zon, gelach en innige levensvreugde”. (p. 266) Kortom: *Pallieter* is universeel.